

Databeskrivelse: Servitutter/bruksretter

Databeskrivelse: Servitutter/bruksretter	1
0 Orientering og introduksjon	3
1 Historikk og status	4
1.1 Endringslogg.....	4
2 Omfang	5
2.1 Omfatter.....	5
2.2 Målsetting.....	5
2.3 Bruksområde.....	5
3 Normative referanser	6
4 Definisjoner og forkortelser	7
5 Generelt om fagområdet	8
6 Applikasjonsskjema	9
6.1 Introduksjon.....	9
6.2 Grafisk visning av applikasjonsskjema.....	9
6.3 Tekstlig beskrivelse av applikasjonsskjema.....	10
6.3.1.1 <<DataType>> Servituttgruppe.....	10
6.3.1.2 ServituttgrenseFiktiv.....	10
6.3.1.3 Servituttgrense.....	10
6.3.1.4 Servitutt.....	11
6.3.1.5 Assosiasjon <<Topo>> Servitutt-ServituttgrenseFiktiv.....	11
6.3.1.6 Assosiasjon <<Topo>> Servitutt-Servituttgrense.....	11
6.3.1.7 <<CodeList>> ServituttType.....	11
7 SOSI-format realisering	13
7.1 Objekttyper.....	13
7.1.1 Servitutt.....	13
7.1.2 Servituttgrense.....	13
7.1.3 ServituttGrenseFiktiv.....	13
7.2 Objekttyper med tilhørighet i andre fagområder.....	13
7.3 Basisegenskaper og assosiasjonsroller.....	13
7.3.1 servituttMerknad SERVMERK.....	13
7.3.2 servituttType SERVTYPE.....	13
7.4 Gruppe-egenskaper.....	14
7.4.1 servituttgruppe SERV.....	14
7.5 Egenskaper med tilhørighet i andre fagområder.....	14
7.6 Eksempler på SOSI-format.....	14
8 GML realisering	15
8.1 GML skjema.....	15
8.2 Eksempel på GML-formatet.....	15
9 Fullstendig endringslogg	16

0 Orientering og introduksjon

Dette fagområdet omhandler Arealbruk, som er et av flere fagområder i SOSI generell objektkatalog. Fagområdene er utgangspunktet for utarbeidelse av produktspesifikasjoner. En produktspesifikasjon vil ta utgangspunkt i den generelle objektkatalogen og spesifisere i detalj hvilke objekttyper, egenskaper og forhold som skal være med i spesifikasjonen. Eksempel på produktspesifikasjoner er Produktspesifikasjon FKB og temadataspesifikasjoner for Norge Digitalt.

1 Historikk og status

Spesifikasjon av servitutter/bruksretter var ny i SOSI versjon 2.2. Den er tidligere beskrevet internt i kartverket i forbindelse med registrering av bruksrettgrenser fra ØK. Den videre behandling framgår av tabellen nedenfor:

Versjon	Dato	Utført av	Grunnlag for endringen
1.0	1995-02	SOSI gr 5	Nytt kapittel
2.21	1995-05	SOSI gr 5	Små endringer
3.1	1999-10	SOSI-sekretariatet	Tillegg og justeringer. Innført objekttype som opsjon.
3.2	2000-06	SOSI-sekretariatet	Noen endringer
3.3	2001-06	SOSI-sekretariatet	OBJTYPE som standard
3.4	2002-06	SOSI-sekretariatet	
4.0	2006-11	SOSI arb.gr. 5	Total revidering m h t retningslinjer for revisjon mot 4.0, samt koordinering mot matrikkelen

Aktuell ansvarlig:

Statens kartverk
SOSI-sekretariatet
Kartverkstv. 21, 3507 Hønefoss
Tlf. 32 11 81 00
SOSI-sekretariatet@statkart.no

1.1 Endringslogg

Denne versjonen av standarden er tilpasset det pågående standardiseringsarbeidet i regi av ISO/TC 211. Som et resultat at dette er standarden nå inndelt i en implementasjonsuavhengig del samt realisering i form av SOSI og GML (Geographic Markup Language), som er en variant av XML. Det legges opp til en gradvis overgang til realisering i form av GML. Som forberedelse til disse justeringene har SOSI arbeidsgruppe 1 vedtatt retningslinjer for arbeidet. Disse er tilgjengelige på SOSI's WEB sider, og omhandler

[Retningslinjer for arbeidet med neste versjon av SOSI \(4.0\)](#)

[Retningslinjer forholdet objektkatalog og produktspesifikasjon](#)

[Forholdet mellom objekttyper og temakoder](#)

[Prinsipper for definisjoner](#)

For å forstå bakgrunnen for flere av endringene henvises til disse retningslinjene.
For fullstendig endringslogg vises til kapittel 9 i denne beskrivelsen.

---

2 Omfang

2.1 Omfatter

Standarden omfatter servitutter i form av råderettsbegrensninger og andre begrensninger på fast eiendom, og baserer seg på registreringer som er gjort i forbindelse med økonomisk kartverk.

2.2 Målsetting

I deler av landet vårt har vi fortsatt en del eiendommer hvor det ikke er fastsatt hvem som eier grunnen. I stedet vet vi f.eks. hvem som har bruksrett til skogen og hvem som har bruksrett til beitet.

I mange tilfeller er det ønskelig å registrere disse servituttene med tilhørende grenser, bl.a. for å kunne tegne de ut på kart.

Servitutter er en særlig begrenset rett over fremmed fast eiendom som er tillagt en annen fast eiendom eller en person. Denne standarden dekker ikke personlige servitutter.

I utgangspunktet er servitutter knyttet til teiger. Servitutter er imidlertid ikke en del av Matrikkelen, og denne standarden inneholder ikke knytninger til teiger og teigrenser.

2.3 Bruksområde

For utarbeidelse av produktspesifikasjoner eller som oppslagsverk for begrepsdefinisjoner innenfor fagområdet.

---

3 Normative referanser

Lov av 29. november 1968 om særlege råderettar over framand eigedom.

---

4 Definisjoner og forkortelser

Servitutt

hefte på *matrikkelenhet* som gir en annen enn eieren en viss bruksrett eller rett til å nekte visse disposisjoner over *matrikkelenheten*

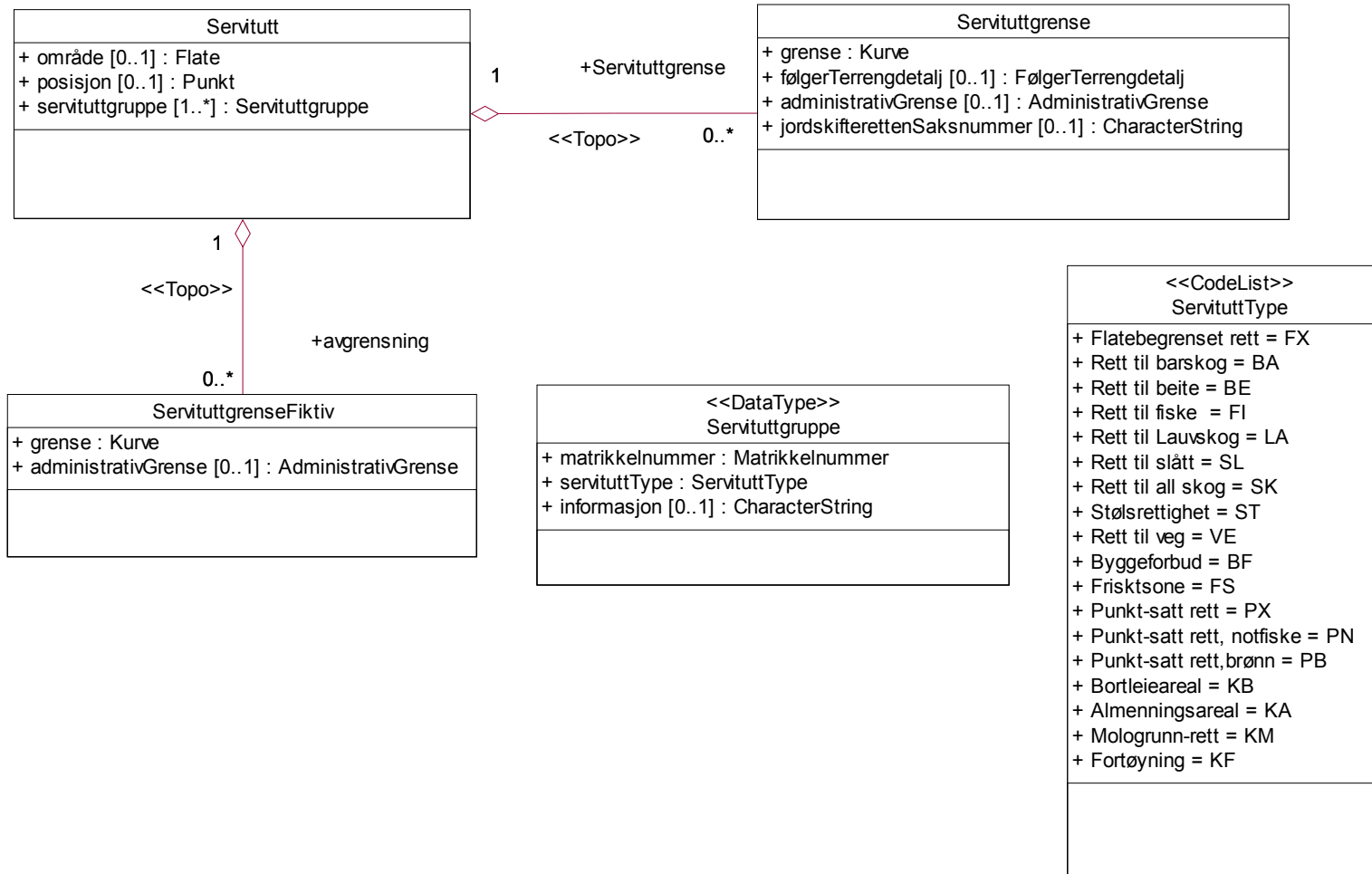
5 Generelt om fagområdet

6 Applikasjonskjema

6.1 Introduksjon

6.2 Grafisk visning av applikasjonskjema

6.3 Tekstlig beskrivelse av applikasjonskjema

Forklaring til forkortelsene i overskriften: Kolonnen merket (-) viser minimumskardinalitet. Kolonnen merket (+) viser maksimumskardinalitet.

6.3.1.1 <<DataType>> Servituttgruppe

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
1	Datatype Servituttgruppe	benyttes for å angi type servitutt med merkander samt hvilke gårds/bruksnummer som har servituten. For negative bruksretter angis ikke gård/bruksnummer				
1.1	matrikkelnummer	entydig identifisering av matrikkelenhet innen kommune	1	1	Matrikkelnummer	
1.2	servituttType		1	1	ServituttType	
1.3	informasjon	merknadsfelt for å spesifisere nærmere hvilken bruksrett som er knyttet til flaten eller punktet.	0	1	CharacterString	

6.3.1.2 ServituttgrenseFiktiv

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
2	Objekttype ServituttgrenseFiktiv	fiktiv grenselinje som brukes hvis en ønsker å danne flate av servituten, og en ikke kjenner alle grenselinjene				Subtype av Servitutt
2.1	grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	1	Kurve	
2.2	administrativGrense	brukes som egenskap på objekttypene: EiendomsGrense, EiendomsGrenseOmtvistet og EiendomsgrenseFiktiv, når disse er beskrevet til også å være riksgrense, fylkesgrense eller kommunegrense.	0	1	AdministrativGrense	
2.4	Rolle theServitutt		0	N	Servitutt	

6.3.1.3 Servituttgrense

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
3	Objekttype Servituttgrense	grenselinje for servitutt				
3.1	grense	forløp som følger overgang mellom ulike fenomener	1	1	Kurve	
3.2	følgerTerrengdetalj	brukes som egenskap på objekttypene: EiendomsGrense og EiendomsGrenseOmtvistet når disse er beskrevet til å følge terrengdetalj	0	1	FølgerTerrengdetalj	
3.3	administrativGrense	egenskap på objekttypene: EiendomsGrense, EiendomsGrenseOmtvistet og EiendomsgrenseFiktiv, når disse er beskrevet til også å være riksgrense, fylkesgrense eller kommunegrense	0	1	AdministrativGrense	
3.4	jordskifterettenSaksnummer	referanse på jordskiftefeltet Eks.: 12/1989-16.00 er kontornummer til det aktuelle jordskiftekontoret som har behandlet saken	0	1	CharacterString	
3.5	Rolle theServitutt		1	1	Servitutt	

6.3.1.4 Servitutt

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
4	Objekttype Servitutt	servitutten representert som flate og punkt				Subtype av Servituttgrense
4.1	område	objektets utstrekning	0	1	Flate	
4.2	posisjon	sted som objektet eksisterer på	0	1	Punkt	
4.3	servituttgruppe	benyttes for å angi type servitutt med merkander samt hvilke gårds/bruksnummer som har servituten. For negative bruksretter angis ikke gård/bruksnummer	1	N	Servituttgruppe	
4.5	Rolle avgrensning		1	1	ServituttgrenseFiktiv	Rollen er en aggregering
4.6	Rolle Servituttgrense		0	N	Servituttgrense	Rollen er en aggregering

6.3.1.5 Assosiasjon <<Topo>> Servitutt-ServituttgrenseFiktiv

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
5	Assosiasjon Servitutt-ServituttgrenseFiktiv					
5.1	Rolle avgrensning		1	1	ServituttgrenseFiktiv	Rollen er en aggregering
5.2	Rolle (unavnet) Servitutt		0	N	Servitutt	

6.3.1.6 Assosiasjon <<Topo>> Servitutt-Servituttgrense

Nr	Navn / Rollenavn	Definisjon	-	+	Type	Restriksjon
6	Assosiasjon Servitutt-Servituttgrense					
6.1	Rolle Servituttgrense		0	N	Servituttgrense	Rollen er en aggregering
6.2	Rolle (unavnet) Servitutt		1	1	Servitutt	

6.3.1.7 <<CodeList>> ServituttType

Nr	Kodenavn	Definisjon/Forklaring	Kode
7	Kodelite ServituttType		
7.1	Flatebegrenset rett		FX
7.2	Rett til barskog		BA
7.3	Rett til beite		BE
7.4	Rett til fiske		FI
7.5	Rett til Lauvskog		LA
7.6	Rett til slått		SL
7.7	Rett til all skog		SK

Fagområde: **Servitutter**

7.8	Stølsrettighet		ST
7.9	Rett til veg		VE
7.10	Byggeforbud		BF
7.11	Frisktsone		FS
7.12	Punkt-satt rett		PX
7.13	Punkt-satt rett, notfiske		PN
7.14	Punkt-satt rett,brønn		PB
7.15	Bortleieareal		KB
7.16	Almenningsareal		KA
7.17	Mologrunn-rett		KM
7.18	Fortøyning		KF

7 SOSI-format realisering

Modellene i kapittel 6 er beskrevet i form av implementasjonsuavhengige UML modeller. Disse modellene må realiseres i den plattform som er utgangspunkt for datautveksling. Dette kapittel beskriver realisering i form av SOSI-format. En annen realiseringsplattform kan være GML (Geography Markup Language).

7.1 Objekttyper

Tabellene nedenfor spesifiserer hvordan objekttypene blir kodet i SOSI-formatet. Forklaring til forkortelsene i overskriften: Kolonnen merket (-) viser minimumskardinalitet eller B for betingelse. Kolonnen merket (+) viser maksimumskardinalitet.

7.1.1 Servitutt

servitutten representert som flate og punkt

Egenskapsnavn	SOSI-navn	Verdi	-	+	Restriksjon
Geometri	Flate/Punkt				
	..OBJTYPE	Servitutt	1	1	
matrikelnummer	..MATRIKSELNUMMER		1	1	
matrikelkommune	..MATRIKSELKOMMUNE		1	1	
gårdsnummer	..GNR		1	1	
bruksnummer	..BNR		1	1	
festenummer	..FNR		0	1	
seksjonsnummer	..SNR		0	1	
servittType	..SERVTYPE		1	1	
informasjon	..INFORMASJON		0	1	

7.1.2 Servittgrense

grenselinje for servitt

Egenskapsnavn	SOSI-navn	Verdi	-	+	Restriksjon
Geometri	Kurve				
	..OBJTYPE	Servittgrense	1	1	
følgerTerrengdetalj	..FØLGER TERRENGET		0	1	
administrativGrense	..ADM GRENSE		0	1	
jordskifterettenSaksnummer	..JSVSAK		0	1	

7.1.3 ServittGrenseFiktiv

fiktiv grenselinje som brukes hvis en ønsker å danne flate av servittutten, og en ikke kjenner alle grenselinjene

Egenskapsnavn	SOSI-navn	Verdi	-	+	Restriksjon
Geometri	Kurve				
	..OBJTYPE	ServittGrenseFiktiv	1	1	
administrativGrense	..ADM GRENSE		0	1	

7.2 Objekttyper med tilhørighet i andre fagområder

Tabellene nedenfor viser hvilke objekttyper som har tilhørighet i andre fagområder
 Fagområdet har ingen objekttyper med tilhørighet i andre kapitler

7.3 Basisegenskaper og assosiasjonsroller

Nedenfor følger definisjoner av SOSI-basisegenskaper som er spesielle for dette fagområdet og som ikke finnes i den generelle SOSI-beskrivelsen.

servittMerknad (SERVMERK), servittType (SERVTYPE)

7.3.1 servittMerknad SERVMERK

Merknadsfelt for å spesifisere nærmere hvilken bruksrett som er knyttet til flaten eller punktet.

Her må også spesielle forhold ved bruksretten inn som ikke kommer fram vha. de andre kodene.

Dette kan f.eks være at bruksretten er et sameie mellom brukene.

SOSI-navn syntaksdefinisjon
.DEF
..SERVMERK T100

7.3.2 servittType SERVTYPE

SOSI-navn syntaksdefinisjon	Kodenavn	Definisjon/Forklaring	Kode
.DEF			
..SERVTYPE T2	Flatebegrenset rett	Spesifisert under SERVMERK	FX

	Rett til barskog		BA
	Rett til beite		BE
	Rett til fiske		FI
	Rett til lauvskog		LA
	Rett til slått		SL
	Rett til all skog		SK
	Stølsrettighet		ST
	Rett til veg		VE
	Byggeforbud		BF
	Frisksone		FS
	Punkt-satt rett	Spesifisert nærmere i SERVMERK	PX
	Punkt-satt rett, notfiske		PN
	Punkt-satt rett, brønn		PB
	Bortleieareal		KB
	Almenningsareal		KA
	Mologrunn-rett	Stedsvarende bruksrett for grunn til molo	KM
	Fortøyning		KF

7.4 Gruppe-egenskaper

Gruppe-egenskaper er en realisering av datatyper i modellen. Nedenfor følger syntaks-definisjoner samt kompaktifisering av gruppe-egenskaper som er benyttet i dette fagområdet og som ikke finnes i den generelle SOSI-beskrivelsen. Manglende kompaktifisering betyr at kompaktifisering ikke skal brukes. Følgende egenskaper blir definert: servituttgruppe (SERV)

7.4.1 servituttgruppe SERV

benyttes for å angi type servitutt med merkander samt hvilke gårds/bruksnummer som har servituten. For negative bruksretter angis ikke gård/bruksnummer

SOSI-navn syntaksdefinisjon	Egenskapsnavn
.DEF	
...SERV *	
...MATRIKKELNUMMER *	matrikkelnummer
...SERVTYPE T2	servituttType
...INFORMASJON T100	informasjon

7.5 Egenskaper med tilhørighet i andre fagområder

I tabellen finnes egenskaper som er brukt av objekttyper i denne katalogen men som tilhører andre kataloger.

Egenskapsnavn	SOSI-navn	Tilhører fagområde
administrativGrense	ADM GRENSE	Eiendom - Eiendomsinformasjon
bruksnummer	BNR	Eiendom - Eiendomsinformasjon
festenummer	FNR	Eiendom - Eiendomsinformasjon
følgerTerrengdetalj	FØLGER TERRENGDET	Eiendom - Eiendomsinformasjon
gårdsnummer	GNR	Eiendom - Eiendomsinformasjon
informasjon	INFORMASJON	GenerelleTyper - Generelle typer
jordskifterettenSaksnummer	JSVSAK	JSPLAN - Jordskifteplan
matrikkelkommune	MATRIKKELKOMMUNE	Eiendom - Eiendomsinformasjon
matrikkelnummer	MATRIKKELNUMMER	Eiendom - Eiendomsinformasjon
seksjonsnummer	SNR	Eiendom - Eiendomsinformasjon

7.6 Eksempler på SOSI-format

---

8 GML realisering

Modellene i kapittel 6 er beskrevet i form av implementasjonsuavhengige UML-modeller. Disse modellene må realiseres i den plattform som er utgangspunkt for datautveksling. Dette kapittel beskriver GML-realisering av fagområdet. GML-skjemaer med eksempler er informative for SOSI 4.0.

8.1 GML skjema

Link til GML-skjema for fagområdet:

<http://www.statkart.no/sosi/gml/>

8.2 Eksempel på GML-formatet

---

9 Fullstendig endringslogg

Fagområde

Nivå	Type endring	Gjelder	Endring	Grunn
Fagområde	Sletting (temporær)	ServituttPunkt	Objekttypen "ServituttPunkt" er lagt i søppeldunken	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)

Objekttype

Nivå	Type endring	Gjelder	Endring	Grunn
Objekttype	Egenskaps-sletting	Servituttgrense	Objekttypeegenskapen "JSVGRLNR " er fjernet fra objekttypen	Revisjon v (Gerd Mardal)
Objekttype	Egenskaps-sletting	Servituttgrense	Objekttypeegenskapen "JSVID " er fjernet fra objekttypen	Revisjon v (Gerd Mardal)
Objekttype	Definisjon - endring	ServituttGrenseFiktiv	Definisjonen er endret fra "Fiktiv grenselinje som brukes hvis en ønsker å danne flate av servituten, og en ikke kjenner alle grenselinjene." til "fiktiv grenselinje som brukes hvis en ønsker å danne flate av servituten, og en ikke kjenner alle grenselinjene"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Definisjon - endring	Servituttgrense	Definisjonen er endret fra "Grenselinje for servitutt." til "grenselinje for servitutt"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Ny objektegenskap	Servitutt	Objekttypen har fått ny egenskap: "INFORMASJON".	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Egenskaps-sletting	Servitutt	Objekttypeegenskapen "SERVMERK " er fjernet fra objekttypen	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Egenskaps-sletting	Servitutt	Objekttypeegenskapen "SERV " er fjernet fra objekttypen	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Definisjon - endring	Servitutt	Definisjonen er endret fra "Servituten representert som en flate." til "servituten representert som flate og punkt"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Objekttype	Ny gruppetype	Servitutt	Objekttypen har fått ny gruppetype: "PUNKT"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)

Enkeltstående egenskap

Nivå	Type endring	Gjelder	Endring	Grunn
Enkeltstående egenskap	Katalog-tilhørighet	JSVSAK	Egenskapens objektkatalogtilhørighet endret fra "Servitutter" til "JSPLAN"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Definisjonsendring	JSVSAK	Egenskapens definisjon endret fra "referanse på jordskiftefeltet Eks. 12/1989-16.00 er kontonummer til det aktuelle jordskiftekontoret som har behandlet saken" til "referanse på jordskiftefeltet"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Sletting	grenselinjennummer	Egenskapen grenselinjennummer er slettet	Revisjon v (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Sletting	jordskifteverketId	Egenskapen jordskifteverketId er slettet	Revisjon v (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Ny basisegenskap kobling	SERV	Basisegenskap INFORMASJON lagt til gruppeegenskapen SERV!	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Subegenskap-sletting	SERV	Subegenskapen SERVMERK er slettet fra gruppeegenskapen SERV	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)
Enkeltstående egenskap	Egenskapsnavn-endring	SERV	Egenskapsnavnet endret fra "servitutt" til "servituttgruppe"	Revisjon 4.0 (Gerd Mardal)